

De fiscaal geruisloze terugkeer uit een BV

Dr. J. Doornebal

1 Inleiding¹

De BV is momenteel een zeer populaire rechtsvorm voor de uitoefening van een onderneming. Dit neemt echter niet weg dat in sommige gevallen een wijziging van de rechtsvorm van een in de BV-vorm gedreven onderneming wenselijk kan zijn. Meestal zal hierbij sprake zijn van een overgang naar de rechtsvorm van een eenmanszaak, een maatschap, een vennootschap onder firma of een commanditaire vennootschap. Redenen voor een dergelijke terugkeer uit de BV kunnen zijn:

- de wens om een onjuiste keuze voor de rechtsvorm van de BV te corrigeren;
- gewijzigde persoonlijke omstandigheden bij de ondernemer (bijvoorbeeld een zodanige toename van de behoefte aan financiële middelen in de privé-sfeer dat deze niet langer kan worden gedekt door het salaris);
- gewijzigde zakelijke omstandigheden bij de onderneming (bijvoorbeeld een daling van het winstniveau tot onder het fiscale omslagpunt);
- wijzigingen op het terrein van het vennootschapsrecht (bijvoorbeeld de verruiming van de publikatieplicht voor jaarrekeningen en/of de uitbreiding van de bestuurdersaansprakelijkheid);
- wijzigingen op fiscaal gebied (bijvoorbeeld de toegenomen mogelijkheden voor man-vrouw-firma's);
- wijzigingen op het terrein van de sociale zekerheid (bijvoorbeeld het vervallen van de verzekeringsplicht van directeuren-grootaandeelhouders voor de werknemersverzekeringen).

In het navolgende zal eerst worden weergegeven met behulp van welke methoden onder het huidige recht een terugkeer uit de BV kan plaatsvinden, wel-

ke fiscale gevolgen aan deze methoden zijn verbonden en in hoeverre de bestaande situatie aanpassing behoeft (paragraaf 2). Vervolgens zal worden ingegaan op de neutraliteit van de fiscale wetgeving ten opzichte van de rechtsvorm van een onderneming en op de vraag in hoeverre deze in Nederland aanwezig is (paragraaf 3). Uitgaande van de in paragraaf 2 en paragraaf 3 bereikte conclusies zullen in paragraaf 4 de contouren worden geschetst van een in te voeren faciliteit voor de fiscaal geruisloze terugkeer uit een BV.

2 De terugkeer uit een BV onder het huidige recht

Voor de terugkeer uit een BV zijn onder het huidige recht verschillende methoden denkbaar. De in eerste instantie het meest voor de hand liggende methode is de verkoop van de onderneming van de BV aan haar directeur-aandeelhouder tegen een koopsom in contanten, eventueel gevolgd door een verkoop van de aandelen van de BV aan derden. De overdracht van de onderneming gaat gepaard met de heffing van vennootschapsbelasting bij de BV over de stille reserves in de overgedragen zaken en over de vrijgevallen fiscale reserves. Bovendien is sprake van desinvesteringen in de overgedragen bedrijfsmiddelen, zodat de in het verleden genoten investeringsfaciliteiten geheel of gedeeltelijk moeten worden terugbetaald als de desinvesteringstermijn

¹ Dr. J. Doornebal studeerde fiscale economie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Doctoraal examen in 1980. Promotie in 1991 op het proefschrift 'De terugkeer uit een BV'. Momenteel werkzaam als universitair hoofddocent bij de vakgroep Fiscale Economie van de Economische Faculteit van de Erasmus Universiteit en als directeur van het Bureau Vaktechniek van Belastingadviseurs Berk.

nog niet is verstreken. Bevat de overgedragen onderneming onroerend goed, dan dient de directeur-aandeelhouder 6% overdrachtsbelasting over de waarde van dit onroerend goed te voldoen. Wanneer de directeur-aandeelhouder vervolgens overgaat tot verkoop van zijn aandelen is hij 20% aanmerkelijk-belangheffing verschuldigd over de op de aandelen behaalde vermogenswinst.²

Het behoeft geen betoog dat deze methode in veel gevallen fiscaal te kostbaar zal zijn. Hetzelfde geldt voor de overdracht van de onderneming tegen een winstrecht of een lijfrente of via een huur(ver)koopovereenkomst. Een aanmerkelijke verbetering van de fiscale gevolgen is vaak bereikbaar als de BV slechts een deel van haar onderneming aan de directeur-aandeelhouder overdraagt en (een deel van) de bedrijfsmiddelen (bijvoorbeeld het onroerend goed) aan hem gaat verhuren. Hierbij blijft de afrekening in de vennootschapsbelasting over de stille reserves in de verhuurde bedrijfsmiddelen en over de fiscale reserves die samenhangen met deze bedrijfsmiddelen achterwege, hetgeen eveneens geldt voor de heffing van overdrachtsbelasting. Verhuur van bedrijfsmiddelen voorkomt echter geen (fictieve) desinvesteringen. Bovendien kan bij deze methode geen afrekening over de stille reserves in de wel overgedragen zaken worden voorkomen.

Een (gedeeltelijke) terugkeer uit de BV kan ook plaatsvinden met behulp van een vennootschap onder firma tussen de BV en haar directeur-aandeelhouder, waarin de BV haar onderneming inbrengt en waarin de directeur-aandeelhouder zijn arbeid en eventueel een bedrag in contanten inbrengt. Bij een zakelijke opzet van de winstverdeling bij een dergelijke vennootschap onder firma komt aan de firmanten eerst een vergoeding voor hun inbreng toe, alvorens de resterende winst wordt verdeeld op de overeengekomen wijze (bijvoorbeeld beide vennoten 50%). Het feit dat de directeur-aandeelhouder bij de winstverdeling, voordat de resterende winst wordt verdeeld, eerst een zakelijke vergoeding voor de door hem verrichte werkzaamheden ontvangt, brengt met zich mee dat in veel gevallen een groot deel van de ondernemingswinst aan hem toevloeit in zijn kwaliteit van vennoot. Aangezien de directeur-aandeelhouder door zijn deelname in de vennootschap onder firma de status van onderne-

mer voor de inkomstenbelasting verwerft, dient hij zijn winstaandeel als winst uit onderneming aan te geven en kan hij een beroep doen op de ondernemersfaciliteiten. Ondanks het ondernemerschap van de directeur-aandeelhouder zullen de aandelen van de BV over het algemeen tot zijn privé-vermogen blijven behoren. De fiscale afrekening die gepaard gaat met een overgang van de aandelen van de BV naar het ondernemingsvermogen zal derhalve in beginsel achterwege blijven.

De (gedeeltelijke) terugkeer uit een BV met behulp van een vennootschap onder firma tussen de BV en haar directeur-aandeelhouder is vanuit fiscaal oogpunt bezien veelal de meest aantrekkelijke methode. De redenen hiervoor zijn:

- een fiscale afrekening over de stille reserves kan desgewenst:
 - geheel worden voorkomen (bij inbreng van de onderneming tegen de boekwaarde, gecombineerd met een voorbehoud van stille reserves door de BV of een lager winstrecht voor de directeur-aandeelhouder),
 - gedeeltelijk worden voorkomen (bij inbreng van de onderneming tegen de boekwaarde gecombineerd met de verrekening van een deel van de stille reserves buiten de vennootschap onder firma om of bij inbreng van een gedeelte van de onderneming tegen de werkelijke waarde en van het resterende gedeelte van de onderneming in genot) of
 - geheel niet worden voorkomen (bij inbreng van de onderneming tegen de werkelijke waarde);
- van desinvesteringen is alleen sprake voor zover de BV buiten de vennootschap onder firma om een vergoeding ontvangt voor stille reserves in bedrijfsmiddelen die in de vennootschap onder firma zijn ingebracht of voor zover bedrijfsmiddelen in genot in de vennootschap onder firma worden ingebracht die geacht worden hoofdzakelijk aan de medevenoot ter beschikking te zijn gesteld;
- heffing van omzet- en overdrachtsbelasting blijft bij de inbreng van de onderneming in de vennootschap onder firma achterwege.

Heeft de BV haar gehele onderneming overgedragen en wil de directeur-aandeelhouder de aandelen van de BV niet aanhouden, dan is een verkoop van de aandelen over het algemeen aantrekkelijker dan

de liquidatie van de BV. In het eerste geval wordt namelijk de bij de verkoop behaalde vermogenswinst belast met 20% aanmerkelijk-belangheffing³, terwijl in het tweede geval het deel van de liquidatie-uitkering dat uitgaat boven het op de aandelen gestorte kapitaal tegen het 45%-tarief in de heffing van inkomstenbelasting wordt betrokken. Voordat de aandelen van de BV worden verkocht moeten eerst de in de BV aanwezige pensioen- en stamrechtverplichtingen bij derden (bijvoorbeeld een verzekeringsmaatschappij) worden ondergebracht. Afgezien van de vrijval van een deel van de pensioenvoorziening wanneer deze volgens de lineaire methode is gewaardeerd, kan dit over het algemeen belastingvrij geschieden.

Wanneer de BV haar gehele onderneming heeft overgedragen kan de directeur-aandeelhouder de BV desgewenst ook aanhouden. In beginsel zal de BV de normaal belaste status hebben, maar als zij zich (nagenoeg) uitsluitend gaat bezighouden met beleggen van vermogen is soms ook de status van fiscale beleggingsinstelling mogelijk.⁴

Heeft de BV slechts een deel van haar onderneming overgedragen, dan is een verkoop van haar aandelen over het algemeen niet mogelijk en niet wenselijk en behoort de status van fiscale beleggingsinstelling meestal niet tot de mogelijkheden. Aangezien een eventuele liquidatie van de BV ook in deze situatie veelal gepaard zal gaan met een omvangrijke fiscale afrekening, zal de directeur-aandeelhouder er in de meeste gevallen de voorkeur aan geven om de BV als normaal belaste BV aan te houden.

In het voorgaande werd een korte schets gegeven van de methoden die momenteel kunnen worden gebruikt voor een terugkeer uit de BV. Hierbij bleek dat met name de twee volgende methoden geschikt zijn om de fiscale gevolgen van een dergelijke terugkeer te beperken:

- de overdracht van een deel en de verhuur van het resterende deel van de onderneming van de BV aan de directeur-aandeelhouder en
- de inbreng van de onderneming van de BV in een vennootschap onder firma tussen de BV en haar directeur-aandeelhouder.

Een nadeel van deze beide methoden is dat een ta-

melijk ingewikkelde juridische structuur ontstaat. Aangezien het hier vaak om betrekkelijk kleine en niet erg winstgevende ondernemingen gaat, zullen de kosten die zijn verbonden aan een deskundige begeleiding van een dergelijk ingewikkelde juridische structuur vaak een niet te verwaarlozen financiële last voor de onderneming zijn. Om deze reden is een wettelijke voorziening wenselijk, waardoor bij de terugkeer uit een BV zonder fiscale belemmeringen een relatief eenvoudige juridische structuur tot stand kan worden gebracht.

3 De neutraliteit van de fiscale wetgeving ten opzichte van de rechtsvorm van een onderneming

De neutraliteit van de fiscale wetgeving ten opzichte van de rechtsvorm van een onderneming heeft twee dimensies, te weten:

- 1 een statische dimensie. Onder statische neutraliteit wordt in dit verband verstaan dat de druk van de inkomsten- en/of de vennootschapsbelasting op de winst van een onderneming, vermeerderd met de eventuele druk van de inkomstenbelasting op de arbeidsinkomsten, de inkomsten uit aandelen en de aanmerkelijk-belangwinst van de directeur-aandeelhouder, bij de voor deze onderneming beschikbare rechtsvormen niet zodanig mag verschillen, dat alleen op grond van dit verschil in belastingdruk voor de eenmanszaak, de maatschap, de vennootschap onder firma, de commanditaire vennootschap, de BV of de NV wordt gekozen;
- 2 een dynamische dimensie. Onder dynamische neutraliteit wordt in dit verband verstaan dat de fiscale wetgeving geen belemmering mag vormen om de rechtsvorm van een onderneming om te zetten in een andere rechtsvorm. Dit betekent echter niet dat de fiscus bij de wijziging van de rechtsvorm van een onderneming genoeg dient te nemen met claimverlies; het treffen van voorzieningen om dergelijk claimverlies te voorkomen behoeft geenszins strijdig te zijn met dynamische neutraliteit.

Hoewel de wetgever heeft gestreefd naar een 'globaal evenwicht' bij de belastingheffing van ondernemingen die wel, respectievelijk niet in de vorm van een BV (of NV) zijn georganiseerd, komt hier in de

praktijk niets van terecht. Zodra de winst van een onderneming een bepaald niveau overschrijdt, worden de fiscale lasten die zijn verbonden aan een BV (aanmerkelijk) lager dan de fiscale lasten die zijn verbonden aan een eenmanszaak of personenassociatie. De huidige fiscale wetgeving vormt dan ook een krachtige stimulans om voor een onderneming met een hogere winst de rechtsvorm van de BV te kiezen. Het algemene karakter van deze conclusie – zij geldt in beginsel voor elke onderneming – rechtvaardigt de gevolgtrekking dat ook op macro-niveau geen sprake is van statische neutraliteit van de fiscale wetgeving ten opzichte van de rechtsvorm van een onderneming.

Met de dynamische neutraliteit van de huidige fiscale wetgeving is het aanzienlijk beter gesteld. Een fiscaal geruisloze overgang - een overgang zonder een afrekening over de stille en fiscale reserves en zonder het verschuldigd worden van (een deel van) de in het verleden genoten investeringsfaciliteiten - is desgewenst mogelijk in de volgende gevallen:

- bij de omzetting van een eenmanszaak in een maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap;
- bij de omzetting van een eenmanszaak in een BV;
- bij de omzetting van een maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap in een eenmanszaak, voor zover het de voortzetters betreft;
- bij de omzetting van een maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap in een BV.

Zoals in het voorgaande bleek, is de dynamische neutraliteit in geval van de terugkeer uit een BV naar een eenmanszaak, maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap voor verbetering vatbaar.

Hoewel een hoge mate van statische neutraliteit van de fiscale wetgeving ten opzichte van de rechtsvorm van een onderneming een nastrevenswaardige doelstelling is, kan men met een gebrek aan statische neutraliteit leven, mits sprake is van een hoge mate van dynamische neutraliteit. Dan kan iedere ondernemer immers zonder fiscale belemmeringen de rechtsvorm kiezen die hem het beste past. Uitgaande van deze gedachte zijn voor de gesig-

naleerde problemen bij de terugkeer uit een BV twee oplossingen denkbaar:

- a een aanmerkelijke verbetering van de statische neutraliteit van de fiscale wetgeving door de invoering van een of andere vorm van rechtsvorm-onafhankelijke belastingheffing.⁵ Gezien de fundamentele wijziging van het bestaande systeem van belastingheffing die een dergelijke herziening met zich meebrengt, kan dit worden gekwalificeerd als een disproportionele maatregel voor de oplossing van het onderhavige knelpunt;
- b een (partiële) vergroting van de dynamische neutraliteit van de fiscale wetgeving door de introductie van een faciliteit voor een fiscaal geruisloze terugkeer uit de BV. Deze oplossing kan als de meest doelmatige voor het onderhavige knelpunt worden aangemerkt.

4 Een fiscaal geruisloze terugkeer uit de BV

De geruisloze terugkeer uit een aandelenvennootschap is geen geheel onbekend fenomeen in de fiscale wetgeving. Reeds het Liquidatiebesluit 1941 kende een aantal fiscale faciliteiten voor de terugkeer uit een NV. Ook in het huidige Duitse Umwandlungssteuergesetz zijn enkele faciliteiten opgenomen voor de terugkeer uit een Kapitalgesellschaft c.a. De literatuur over een fiscaal geruisloze terugkeer uit de BV is schaars. Het belangrijkste artikel met een pleidooi voor de invoering van een dergelijke faciliteit werd in 1984 gepubliceerd door K. Nauta.⁶ De Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf⁷ en Aardema en Rijkels⁸ sloten zich bij dit pleidooi aan.

Ook de fiscale wetgever heeft de noodzaak van de invoering van een faciliteit op dit terrein onderkend. In 1986 werd een wetsvoorstel met deze strekking in het wetgevend programma voor de jaren 1986-1990 opgenomen. In februari 1990 werd de voorbereiding van dit wetsvoorstel overigens opgeschort in afwachting van een voorstel van de Commissie-Stevens op dit terrein. Dit inmiddels gepresenteerde voorstel zal aan het einde van deze paragraaf worden weergegeven.

Uit de beschrijving van het geldend recht kan worden afgeleid dat een faciliteit voor de fiscaal geruisloze terugkeer uit een BV dient te bestaan uit twee onderdelen: een onderdeel dat de afrekening

in de sfeer van de vennootschapsbelasting bij de overdragende BV voorkomt en een onderdeel dat de heffing van overdrachtsbelasting bij de overnemende directeur-aandeelhouder voorkomt. Een koppeling van beide onderdelen is niet wenselijk. Wanneer men derhalve voldoet aan de voorwaarden van de faciliteit in de sfeer van de vennootschapsbelasting, maar van deze faciliteit geen gebruik wenst te maken (bijvoorbeeld wegens aanwezige verliescompensatie), dan mag dit niet het gebruik van de faciliteit in de sfeer van de overdrachtsbelasting blokkeren.

Het zal duidelijk zijn dat de faciliteit dient te worden gebonden aan een aantal voorwaarden, onder andere om te voorkomen dat fiscale claims verloren gaan. De belangrijkste voorwaarden in dit verband zijn:

- het moet gaan om de overdracht van een gehele onderneming in materiële zin die bij de overnemende directeur-aandeelhouder tot diens ondernemingsvermogen gaat behoren. Deze voorwaarde brengt in de eerste plaats tot uitdrukking dat alleen een faciliteit noodzakelijk is bij de aanwezigheid van het continuïteitsstreven dat een onderneming kenmerkt. In de tweede plaats sluit deze voorwaarde de faciliteit uit in gevallen waarin slechts een deel van de onderneming van de BV wordt overgedragen. In die gevallen ontstaat immers een gecompliceerde juridische structuur die men juist door deze faciliteit beoogt te voorkomen, terwijl bovendien mogelijkheden ontstaan voor constructies die in hoofdzaak zijn gericht op het behalen van fiscaal voordeel. In de derde plaats beoogt deze voorwaarde te voorkomen dat fiscale claims verloren gaan door de overgang van een of meer overgenomen zaken naar het privé-vermogen van de directeur-aandeelhouder;
- de overnemende directeur-aandeelhouder dient voor de bepaling van zijn fiscale winst en voor de toepassing van de investeringsfaciliteiten de positie van de overdragende BV in te nemen, teneinde de bij de BV bestaande fiscale claims veilig te stellen. Deze voorwaarde impliceert dat de overnemende directeur-aandeelhouder de fiscale boekwaarden van de BV overneemt en dat de nog niet geëffectueerde aanspraken op investeringsfaciliteiten alsmede de latente desinvesteringsverplichtingen op hem overgaan;

- het (uiteindelijke) belang bij de onderneming dient (nagenoeg) ongewijzigd te blijven. Deze voorwaarde sluit het gebruik van de faciliteit uit in gevallen waarin (een deel van) het belang bij de onderneming op derden overgaat. In die gevallen is immers niet alleen sprake van een wijziging van de rechtsvorm van de onderneming, waarvoor deze faciliteit is bedoeld;
- de onderneming dient ten minste drie jaar voor rekening van de overnemende directeur-aandeelhouder te worden voortgezet. Deze eis vloeit niet alleen voort uit de aard van de faciliteit, maar is ook bedoeld om oneigenlijk gebruik van de faciliteit te voorkomen.

Hoewel de gangbare mening daaromtrent een andere is, valt niet in te zien waarom aan het gebruik van deze faciliteit de eis moet worden verbonden dat de BV moet worden geliquideerd. Een dergelijke liquidatie brengt immers een afrekening over de winstreserves bij de aandeelhouder met zich mee, noodzaakt tot het bij derden onderbrengen van pensioen- en stamrechtverplichtingen in eigen beheer en leidt tot het verloren gaan van de verliescompensatie bij de BV. De oplossingen die voor deze problemen denkbaar zijn maken de faciliteit dermate gecompliceerd of impliceren een dermate grote inbreuk op de rechtsgelijkheid dat zij beter achterwege kunnen blijven. Bovendien zijn voldoende fiscale en civielrechtelijke instrumenten beschikbaar om een eventueel misbruik van de BV die haar onderneming heeft overgedragen te bestrijden.

Volledigheidshalve zij in dit verband nog kort stilgestaan bij het voorstel van de Commissie-Stevens op dit gebied. De commissie schetst op pp. 113 en 114 van haar op 3 juli 1991 gepresenteerde rapport 'Graag of niet' de volgende contouren van een in te voeren faciliteit voor de geruisloze liquidatie van een BV:

- een afrekening in de sfeer van de vennootschapsbelasting blijft achterwege. De fiscale claim blijft behouden doordat de voortzettende directeur-aandeelhouder de fiscale boekwaarden van de geliquideerde BV overneemt;
- een afrekening over de winstreserves van de BV blijft achterwege. Deze fiscale claim wordt behouden door de introductie van een nieuwe beclaimde reserve;

- de pensioenvoorziening bij de BV wordt overgebracht naar de fiscale oudedagsreserve;
- de compensabele verliezen van de BV gaan over naar de directeur-aandeelhouder, die voor deze verliezen echter geen gebruik kan maken van de carry back-regeling;
- de BV wordt geliquideerd. Hiervoor is een aanpassing van de civielrechtelijke regels voor de liquidatie van een BV vereist.

De belangrijkste verschillen van het voorstel van de Commissie-Stevens ten opzichte van de daarvoor geschetste faciliteit zijn dat (1) de Commissie-Stevens een liquidatie van de BV eist hetgeen tot een aanmerkelijk ingewikkelder regeling leidt en dat (2) in het voorstel van de Commissie-Stevens een faciliteit in de sfeer van de overdrachtsbelasting ontbreekt.

5 Slot

In het voorgaande werd geconstateerd dat de huidige fiscale wetgeving onvoldoende mogelijkheden biedt voor een fiscaal geruisloze terugkeer uit de BV, zonder dat een gecompliceerde juridische structuur ontstaat. Teneinde dit gebrek aan dynamische neutraliteit van de fiscale wetgeving te verhelpen, werden de contouren geschetst van een in te voeren faciliteit voor een fiscaal geruisloze terugkeer uit de BV. Vergeleken met de voorstellen van de Commissie-Stevens op dit terrein heeft de geschetste faciliteit als voordeel dat deze aanmerkelijk eenvoudiger is en bovendien een oplossing biedt voor de problemen op het gebied van de overdrachtsbelasting.

Noten

1 Dit artikel bevat een kort overzicht van de belangrijkste aspecten van de fiscaal geruisloze terugkeer uit een BV, zoals deze zijn beschreven in mijn op 2 mei 1991 aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam verdedigde dissertatie. Van deze dissertatie, getiteld 'De terugkeer uit een BV', is een handelseditie verschenen in de serie *Fiscale Monografieën* van Uitgeverij Kluwer BV te Deventer.

2 De staatssecretaris van Financiën heeft in de kasgeldresolutie van 13 juni 1991, nr. DB91/2743, overigens meegedeeld dat een dergelijke aandelenverkoop naar zijn mening onder het kasgeldbeleid valt. Dit betekent dat de fiscus - mijns inziens ten onrechte - de in de verkoopprijs van de aandelen begrepen vergoeding voor de winstreserves tegen het 45%-tarief in de heffing wil betrekken.

3 Het feit dat de staatssecretaris van Financiën hierover een andere mening huldigt werd reeds in noot 2 vermeld.

4 Deze status kent een 0%-tarief voor de vennootschapsbelasting, maar ook de verplichting om jaarlijks de gehele winst in de vorm van dividend uit te keren.

5 Een voorstel voor een dergelijke vorm van belastingheffing van ondernemingen is onder andere gepresenteerd door: J.E.A.M. van Dijk, *Belastingheffing van ondernemingen ongeacht de rechtsvorm*, Belastingconsulentendag 1984.

Van Dijk vat de kern van zijn voorstel als volgt samen:

'Een hervorming van de belastingheffing van ondernemingen kan gebouwd worden op drie - ten dele samenhangende - uitgangspunten:

- a de belastingheffing van ondernemingen moet geschieden ongeacht de rechtsvorm waarin de ondernemingen gedreven worden;
- b de winst van een onderneming dient als zodanig geen onderdeel uit te maken van het progressief belaste inkomen van de particuliere ondernemer;
- c de dubbele belastingheffing van de ondernemingswinst van lichamen (èn bij het lichaam èn bij de winstgerechtigde) is niet juist.

Voegt men deze uitgangspunten samen, dan ontstaat de mogelijkheid van een belastingheffing naar een proportioneel tarief - om de gedachten te bepalen van 50% - over de ondernemingswinst, gevolgd door een heffing naar het progressieve IB-tarief bij de winstgerechtigde op het moment dat de winst aan de onderneming onttrokken wordt met verrekening van de over die winst reeds geheven ondernemingsbelasting.'

6 K. Nauta, *Nog een fiscaal geruisloze overgang?*, in: *TVVS*, 1984, pp. 173 - 179.

7 Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf, *Continuïteit en belastingheffing bij de onderneming in de BV-vorm*, 1986.

8 Belastingconsulentendag 1987.